

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta, Katedra psychologie

Celetná 20, Praha 1

Posudek oponenta na diplomovou práci

Název práce: **Výkon ve fotbale a jeho vybrané psychologické determinanty**

Autor: **Bc. Martin Macháček**

Oponent: Mgr. Veronika Baláková, PhD.

Diplomová práce M. Macháčka se zabývá aktuálním tématem z oblasti aplikované psychologie sportu a přispívá tak k rozvoji této oblasti u nás. Zároveň reaguje na aktuální situaci ve sféře výkonnostního a vrcholového fotbalu, kde je snaha podat optimální výkon a získat výsledek na prvním místě. **Přínosnost** práce leží tedy nejen v podrobném popisu psychologických determinant výkonu, ale také v možnosti vhledu do aktuálního dění ve fotbalových klubech a v neposlední řadě v originálním výběru a kombinaci metod, použitých v empirické části.

Cílem práce je 1) ověření vztahu mezi předzápasovými emočními stavy fotbalistů a jejich výkony v zápase, ale také 2) nalezení souvislostí mezi osobnostními vlastnostmi a prožívanými emocemi před zápasem. Autor se také zaměřuje na 3) srovnání osobnostních vlastností a prožívaných emocí u fotbalistů a běžné populace. Propojení vlastností, stavů a výkonu fotbalistů ukazuje kvalitní autorův vhled do oblasti aplikované psychologie sportu a koresponduje s aktuálními celosvětovými výzkumnými trendy. Nicméně omezení se na „emoční předzápasové stavy“ může být považováno za velmi stručné, uvážíme-li, že předstartovní stavy jako takové zahrnují také míru nabuzení, sebedůvěry (neboli self-efficacy), zaměření pozornosti apod. U posledního cíle, který se zabývá porovnáním skupiny fotbalistů, resp. jejich výsledky, s výsledky běžné populace není zcela zřejmé, s jakými emočními stavy běžné populace (v jakých situacích, za jakých okolností apod.) je pracováno. Otázkou tedy je, do jaké míry je možné výsledky fotbalistů srovnávat s populační normou a jaký je zde přínos.

Po formální stránce obsahuje předložená práce 69 stran textu včetně seznamu literatury, k tomu je potřeba přičíst ještě 3 strany příloh. Seznam literatury čítá 74 titulů, z čehož většina je v anglickém jazyce, což zvyšuje úroveň práce. Práce je přehledně rozdělena do čtyř teoretických základních kapitol a empirické části, zahrnut je také samostatný úvod a závěr. Použitá literatura je v textu správně citována.

V teoretické části se autor soustředí na podrobný popis výkonových determinant sportovce jako jednotlivce, kterými jsou osobnost sportovce, emoce a motivace, seznamuje také se sociokulturním a sportovním prostředím a vysvětluje pojem výkon ve fotbale a možnosti jeho měření. Každá z těchto kapitol má v práci jistě své důležité místo, autor opět prokazuje dobrý vhled do problematiky a komplexnosti tématu, nicméně vzhledem k názvu práce by jistě bylo přínosné kapitolu týkající se emočních stavů sportovce před zápasem daleko více rozšířit a jednotlivé stavy detailněji popsat.

Jednotlivé kapitoly, které jsou svým obsahem dobře zvolené, by však bylo užitečné více propojit a hlavně každou kapitolu či téma více vztáhnout k tématu práce, kterým je výkon sportovce, např. jak může očekávání trenéra (spoluhráčů) nebo jeho povzbuzení ovlivnit výkon hráče – dodá hráči sebedůvěru nebo spíše vytváří na hráče tlak? Zde se nabízí prostor pro detailnější zamyšlení a uvedení praktických příkladů, které demonstrovají individuálně rozdílné reakce a přístup jednotlivých hráčů k daným podnětům.

Autor v teoretické části uvádí také spoustu zřejmě vlastních tvrzení, která nemá podložená, nemusí být pravdivá (př. sportovci nesmějí používat anxiolytika; bez práce s psychickou energií není sportovec schopen využít svůj kondiční potenciál; muži jsou zaměřeni na výsledek a ženy na hru samotnou; rozdíl mezi motivací evropských a afrických hráčů atd.) a pro poctivého čtenáře mohou být zavádějící.

Kapitola s názvem Osobnost sportovce je velmi správně umístěna na prvním místě v popisu výkonových determinant sportovce, nicméně by si jistě zasloužila větší pozornost a hlavně rozsáhlejší rešerši literatury, která by ukázala, že popis optimálních osobnostních charakteristik ve vztahu k dobrému výkonu, resp. výběru talentu, není úkolem tak zdánlivě jednoduchým, jak autor v textu nastiňuje. Autor velmi dobře popisuje nejrůznější nástroje používané pro popis osobnostních profilů sportovců, je však potřeba si uvědomit, že zatímco dříve nástroje postihovaly spíše stabilní struktury osobnosti, v současné době se zaměřují na dovednosti sportovce (př. Ottawa mental *skills* assessment tool). Práce by tak čtenářům poskytla nové a aktuální informace, které se ve starší české literatuře velmi těžko dohledávají.

V empirické části autor vhodným způsobem představuje problém, cíle výzkumu a výzkumné otázky, dále pak výzkumný soubor a použité metody sběru dat. Zde je potřeba ocenit originální výběr a kombinaci použitých dotazníků, včetně překladu do češtiny jednoho z nich a také kombinaci subjektivních a objektivních údajů popisujících výkony jednotlivých hráčů. Dále již popisuje analýzu dat a představuje detailně, avšak přehledně získané výsledky. **V diskusní části** autor předkládá porovnání výsledků s jinými podobně zaměřenými studiemi, naznačuje možnosti dalšího rozšíření tohoto výzkumu a popisuje možná omezení. Jedním z nich byla např. možnost administrovat dotazníky hráčům cca 18 hodin před zápasem, což může být považováno za velmi limitující, jelikož se v tomto případě nedá rozhodně mluvit o předstartovním stavu. Autor popisuje, že jediným „rizikem“, který může hráčův stav ovlivnit je rodina, což je však vzhledem k věku hráčů (18 let) jistě velmi významný ukazatel, podobně jako např. komunikace na sociálních sítích, vývoj dalších utkání a pořadí v tabulce, přítomnost skauta či jiné významné osoby při zápase apod. Proto by bylo vhodné

tyto respondenty ze studie vyřadit a pracovat pouze s těmi, které se podařilo dotazovat cca 2 hodiny před zápasem.

Za zvážení by stálo, jakou výhodu by mělo využití spíše otevřených otázek pro respondenty a následné obsahové analýzy jejich odpovědí a dále pak sledování menšího počtu hráčů po dobu několik zápasů (ne jen jednoho, jak tomu bylo v tomto případě).

Celkově je však třeba říci, že autor předložil systematicky a dobře obsahově zpracovanou teoretickou část, kterou dokládá dobrou orientaci v popisované psychologické problematice. Dokázal jasně formulovat výzkumné cíle a strukturovat je do jednotlivých hypotéz a výborně si poradil s empirickým ověřením hypotéz, včetně vysoce kvalitního statistického zpracování. Autor uměl interpretovat získané výsledky a popsat další možné směřování výzkumu v diskusní části. I když by diskusní část a vybrané kapitoly teoretické části zasloužily větší rozpracování tak, jak bylo popsáno výše, schopnost autora pracovat vědeckými psychologickými metodami to nijak nesnižuje.

Předloženou práci hodnotím **výborně** a **doporučuji k obhajobě**.

V Plzni 14. 5. 2017

Mgr. Veronika Baláková, PhD.